

Amyant Ölümleri

British Journal of Cancer'de yayımlanan bir çalışmaya göre Avrupa'da amyant (asbest) bugünden 2035'e kadar 250 000 ölüme neden olacak. Öleceklerin çoğuysa, amyantla çalışan işçiler. Amyant, hidrate silikat liflerinden oluşan bir mineral. Bu mineral, çevreden gelen tehlikelerin ön sıralarında yer alır. Bazı kayalarda doğal olarak bulunan amyant lifleri, doğal erozyonlar sonucu ve amyantçimento borulardan içme sularına girerler. Bölgedeki kayaların bileşimine ve kullanılan borulara göre, içme suyunda litrede 1 milyon ile 10 milyar arasında amyant lifi bulunur. Asbest, 3000'den fazla endüstri ürününde bulunuyor. Bu yüzyılın başından beri, madenlerden 30 milyon ton amyant çıkartıldı. Bugünse, birçok ülkede amyant madenciliği ve amyant kullanılması yasaklandı. İçme suyuyla alınan amyantın mide-bağırsak ve boşaltma-üreme sisteminde kanser yapıp yapmadığı halen tartışmalı. Fakat akciğerlerle solunan amyantın bir kanserojen olduğu kesin. Özellikle amyant madeninde çalışanlar, tersane ve inşaat işçileri, amyantın etkisine açıktırlar. 1940 ile 1960 arası 8-11 milyon tersane işçisinde ölümlerin % 50'si akciğer kanseri veya amyanta bağlı hastalıklardandı. Amyant liflerinin solunması üç çeşit hastalık yapar: Akciğerlerde asbestozis denilen toz hastalığı (akciğerlerin bağ doku artışıyla fibrozertleşmesi), akciğer kanseri ve akciğer zarı (plevra) ve karın iç zarında (periton) mezotelyom denilen kanserler. Amyant yalnız işçiler değil, diğer insanlar için de tehlikeli: Evler ve okullarda, izolasyon maddesi ola-

rak kullanılan amyant, taşıt park yerlerinin ve oyun alanlarının döşenmesindeki amyant, fren balatalarındaki amyant, besinlerdeki amyant vb. Kentlerin açık havasında, binaların içindekinden daha fazla amyant lifi bulunur. Mezotelyum kanseri olanların % 75'i amyanta maruz kalmıştır. Amyant soluyanlarda akciğer kanseri riski 5 kat artar. Kişi aynı zamanda sigara içiyorsa bu risk 20-90 kata kadar çıkar. Amyanta maruz kalışla kanser arasında ortalama 20 yıl geçer. Amyanttan etkilenmiş 20 milyon insan-



dan 75 000 ila 300 000'inin gelecek 50 yılda kanser olacağı hesaplanıyor. Tersane işçilerinin % 10-18'i asbestozisten ölüyor. ABD'de amyantçimentodan su ve kanalizasyon künklerinden toplam uzunluğu 160 000 km'yi buluyor. Fakat araştırmalar, kanser vakalarında buna bağlı bir artış saptayamadı. Ancak bir kontrol grubu olmadığı ve besinlerdeki amyant da dikkate alınmadığı için bu araştırmaların güvenilirliğinden kuşku duyuluyor. Amyantın kanser yapıcı olduğu 20, mezotelyom yaptığıysa ancak 30 yıl sonra anlaşılabilir. Amyanta bağlı ölümlerin özellikle Benelüks ülkeleri, İngiltere ve Fransa'da görüleceği sanılıyor.

Science et Vie, Haziran 1999, resim s. 50 üst
Occupational Medicine, J. LaDout, Lange Publ., 1990

Selçuk Alsan

Otomobil Tamircileri Tehlikede

Fransa'da Indre-et-Loire'da bulunan 20 000 oto tamircisi üzerinde yapılan bir anketin sonuçlarına göre bu kişilerde akciğer kanseri artıyor; bu artış, amyantın (asbest) dokularda yaptığı tahribe bağlanıyor. Bu sonuç Fransa Ulusal Güvenlik ve Araştırma Enstitüsü (INRS) tarafından İş Güvenliği (Travail-Sécurité) dergisinin son sayısında yayımlandı. Yazıda "oto

tamircilerinde amyant tehlikesine yeteri kadar önem verilmediği" vurgulanıyor. INRS şu noktaya açıklık getiriyor: "Otomobillerde amyant (asbest) yalnız fren balatalarında değil, alternatörlerde, motoru başlatan sistemlerde (demarör) ve amyant temeline dayanan eklemlerde de bulunuyor".

Science et Vie, Temmuz 1999

Selçuk Alsan

Şişmanların Aldanışı



Şişmanlığın mucize ilacı gibi tanıtılan Orlistat (Xenical), beklenen sonuçları vermedi. Bağımsız ilaç endüstrisi dergisi Prescrire'e göre bu ilaç, şişmanlığa bağlı kalp-damar hastalıkları riskini azaltmıyor. En azından bunun için kullanılan diğer ilaçlardan daha etkili değil. Orlistat, pankreasın salgıladığı ve yağların sindirilmesini sağlayan lipaz enziminin etkisini önüyor. Bu da bağırsaktan yağ emilimini % 30 azaltıyor. Ancak fazla yağlı yemeklerle birlikte Orlistat alınması şiddetli ishal ve karın ağrıları yapıyor. Üstelik meme kanseri riskini artırıyor. Bütün bunlara karşı sağlayabildiğiysa, yılda ancak 3.5 kg kilo kaybı.

Science et Vie, Haziran 1999, resim s. 50 üst

Selçuk Alsan

Sporun Tehlikeleri

Spor sağlık için yararlıdır; fakat spor yapmanın tehlikeleri de vardır: Fransa'da Ulusal Sağlık Sigortaları Sandığı'nın yaptığı bir ankete göre, 10-24 yaşındaki gençlerin uğradığı kazaların % 44'ü spora bağlı. Bu spor kazalarının % 80'i bir doktora başvurmayı gerektirmiş. Kazaların üçte biri futboldan kaynaklanıyor. Bunu % 19'la diğer top oyunları ve takımla oynanan oyunlar izliyor. Otomobil sporlarıysa az yapılıyor ve kazaların ancak % 0.5'inden sorumlu oluyor. Buna karşın en tehlikeli olan da otomobil kazaları; hastaneye yatmada otomobil kazaları ön sırada yer alıyor.

Science et Vie, Haziran 1999

Selçuk Alsan

